

Beantwoording schriftelijke vragen Statencommissie FCBE		<i>provincie</i> Drenthe
24 juni 2020		
Datum	17 juni 2020	
Portefeuillehouder	Hans Kuipers	
Onderwerp	Agendapunten 6, 8 en 9 Sociale agenda	

Agendapunt 6. Sociale agenda 2020-2023

Algemene toelichting

Wij zijn blij met de gestelde vragen, waaruit blijkt dat er veel belangstelling is vanuit de Staten voor de sociale agenda en de wijze waarop deze verder gestalte gaat krijgen. Vandaag vragen wij u om de inhoud van de sociale agenda te bespreken en voor te dragen voor vaststelling in PS. De inhoud van de sociale agenda biedt een kader voor de aanpak van de belangrijkste maatschappelijke opgaven in de komende jaren. De sociale agenda is vooral een actiegerichte agenda en sluit aan op de beleidsdoelen van de partners. Er is een helder beeld van de opgaven zoals die door de Statenfracties, gemeenten en maatschappelijke partners zijn meegegeven. Deze opgaven zijn vertaald naar samenhangende thema's, doelen en ideeën voor verdere uitwerking in projecten en dat is wat nu ter besluitvorming wordt aangeboden.

Structurele middelen

Bestaande, structurele budgetten

De structurele middelen van vroegere beleidsopgave Dynamisch Drenthe uit de begroting 2020 en verder, zijn beschikbaar als structureel dekkingsmiddel voor de sociale agenda voor die taken en activiteiten die ook structureel zijn (en blijven). Op blz. 35 zijn die weergegeven. De meeste zaken uit deze 'oude' beleidsopgave worden voortgezet in de sociale agenda.

De Voorjaarsnota

We maken een aantal zaken die we jaar in, jaar uit incidenteel financierden, structureel. In de voorjaarsnota en daarbij behorende 4e begrotingswijziging is € 800.000,-- structureel uitgetrokken voor de 4 systeemorganisaties ten laste van de vrije bestedingsruimte. Dat staat los van de investeringsagenda, die niet kan en mag worden gebruikt als structurele dekking. De vier organisaties zijn onmisbaar om de verbinding te maken met het werkveld, kennis en informatie te verzamelen en te delen en ook uitvoering te geven aan projecten en activiteiten. De ambities van deze Sociale Agenda zijn hoger dan de ambities in de vorige periode. Sociale instellingen zullen dus op meerdere terreinen actief zijn dan voorheen. Via onze programma's van eisen zullen we vastleggen op welke onderdelen we extra inspanningen vragen aan de sociale instellingen. Deze afspraken worden in het najaar vastgelegd in de werkplannen van de sociale instellingen. Het gaat daarbij om ruimere taken op het gebied van armoede, wonen en zorg, verbeteren onderwijskwaliteit, versterken dorpsuizen.

Incidentele middelen

Investeringsagenda

De besluitvorming van de investeringsagenda zou nu plaatsvinden, maar is uitgesteld tot het najaar en dan wordt de uiteindelijke keuze bepaald waar de investeringsmiddelen naar toe gaan. Dat betekent dat de financiële ramingen en kaders voor het totaal van de sociale agenda NU NIET worden besproken en besloten, maar dat dit plaatsvindt met de vaststelling van de Investeringsagenda.

Uitstel van de besluitvorming over de Investeringsagenda heeft wel grote gevolgen voor de uitvoering van de sociale agenda. De pilot- en innovatieprojecten en andere incidentele activiteiten moeten worden gedekt vanuit de investeringsmiddelen. De in de 5e Begrotingswijziging voorgelegde 1 miljoen voor het werkplan 2020 is daarom nodig om toch al vast een start te kunnen maken met de uitvoering van het werkplan 2020. Dit miljoen komt er niet bij, maar is een soort "voorschot" op de vaststelling van de investeringsagenda later dit jaar. De omvang van dit bedrag is gebaseerd op de geraamde kosten van de projecten, waarvan de voorbereiding in 2020 zou starten en waarvan voor de volle looptijd van de sociale agenda (3 jaar) in totaal € 3.060.000, -- was begroot.

Processtappen voor de verdere concretisering van de sociale agenda

Er worden activiteiten en projecten in 2020 opgestart die besproken zijn in de verschillende bijeenkomsten en waarvan we weten dat er breed draagvlak voor bestaat. Veel van deze projecten zijn (nog) niet uitgewerkt in vorm en exacte inhoud.

De precieze verdeling van de middelen over de projecten 2020 moet nog plaatsvinden. Ook het proces om te komen tot de verdeling van de Drenthe brede projecten over de Drentse gemeenten moet nog verder vorm krijgen in samenspraak met de VDG. Dit vormgeven van het werkproces is een projectresultaat dat in 2020 gerealiseerd zal worden, waarmee richting gegeven kan worden aan het werkplan 2021. De stappen daarbij zijn dat we de projecten verder uitwerken naar concrete projectvoorstellen binnen de financiële kaders, daarna volgt het vormen van allianties en bepalen welke medefinanciering mogelijk is. De VDG bepaalt de verdeling van de projecten (concreet: in welke gemeenten starten we in 2021 en welke gemeenten volgen in de jaren erna?) en dit alles samen wordt onderdeel van het werkplan 2021, vaststelling door GS en PS. Voor alle projecten geldt dat we vraag- of opgave gericht werken. Dat betekent dat we projecten uitvoeren waaraan behoefte bestaat en waarvoor draagvlak is bij samenwerkingspartners en die voldoen aan 1 of meer van de volgende kenmerken: ze zijn van grote invloed op het sociale leven van de Drentse inwoners; ze hebben een experimenteel karakter en leiden tot vernieuwende en verbeterde resultaten of manier van werken; ze zijn van 'niemand' (weesthema's).

Verdere besluitvorming

In het najaar vindt de besluitvorming plaats over de investeringsagenda, waaronder dus ook besluitvorming over de 'resterende' benodigde incidentele middelen voor de sociale agenda. Door de sociale agenda tot hoofdlijnen en thema's te beperken, wordt nu gekozen voor maximale flexibiliteit om te kunnen inspringen op de veranderende werkelijkheid. De enorme impact van de gevolgen van de coronacrisis voor onze inwoners worden steeds zichtbaarder. De concrete uitvoeringsagenda voor 2020 bevat een aantal projecten rond thema's, die inwoners direct raken en waar nu door extra inzet vanuit de sociale agenda het verschil kan worden gemaakt. Denk daarbij aan thema's als armoede, gezondheid en vitaliteit, inclusie (iedereen doet mee) onderwijskwaliteit en gelijke kansen voor kinderen.

Het kan zijn dat de komende maanden aanleiding geven tot heroverweging en/of her-prioritering van de thema's en projecten en de benodigde middelen binnen de sociale agenda. Het is voorstelbaar dat ten tijde van de besluitvorming van de Investeringsagenda nadere prioriteiten gesteld worden n.a.v. de omvang en impact van de coronacrisis in de komende periode.

Ook zullen we de komende maanden bezig zijn met de uitvoering van het werkplan 2020 en de voorbereiding van het werkplan (uitvoeringsprogramma) 2021 met concrete projecten.

Eind dit jaar zal het werkplan 2021 aan u worden voorgelegd, waarin een eventuele herziening van prioriteiten en middelen zichtbaar kan worden gemaakt.

Vragen fractie D66 en antwoorden

VRAGEN	ANTWOORDEN
<p>Leefbaarheid en bereikbaarheid. Maar wat is concreet de bedoeling, gaan wij als provincie buurtwinkels in stand houden? Dat lijkt mij niet logisch.</p> <p>Wij als overheid kunnen de voorzieningen maar zeer beperkt in stand houden, dit zal door de bevolking zelf dienen te gebeuren.</p> <p>Functieverbreiding van de dorpshuizen kunnen we steunen, maar wel onder de voorwaarde dat dit komt vanuit de dorpen zelf en dat de kosten die gemoeid zijn met deze functieverbreiding niet alleen door de provincie worden betaald, maar verdeeld worden over provincie gemeente en inwoners. Onder het kopje "onze projecten in 2020" lezen we dat de kosten voor voorbereiding van burgerparticipatie € 500.000 ingeschat worden, dit komt ons erg hoog over en wat gaat wie hiervoor doen?</p>	<p>Momenteel voeren we de motie functieverbreiding dorpshuizen bij wijze van een pilot uit; kleine groep, klein bedrag, eenvoudige functieverbreiding. Deze pilot is ook opgezet samen met de maatschappelijke organisaties, gemeenten (doen idd deze keer financieel niet mee) en vanuit de dorpshuizen zijn de inwoners betrokken (niet financieel). De pilot wordt gevolgd middels onderzoek en monitoring en het is de bedoeling dat er een lerend netwerk ontstaat. Niet alleen voor de deelnemende dorpshuizen, maar alle dorpshuizen in Drenthe. Op basis van de opgedane ervaringen gaan we kijken naar het vervolg; grotere groep, grotere bedragen, complexere functieverbreiding. Het is daarbij de bedoeling om een proces te organiseren waarbij inwoners van wijken en dorpen zelf in staat worden gesteld om aan te geven welke voorzieningen zij waardevol vinden voor hun wijk, dorp of kern. Uit de sessie met de maatschappelijke organisaties en gemeenten hierover kwam daarbij naar voren dat gedacht wordt aan het procesmodel G1000.</p>
<p>Wonen. Het is een goede zaak dat er werk gemaakt wordt van het aanpassen van het aanbod van woningen zodat er een juiste match komt tussen vraag en aanbod.</p> <p>D66 vraagt zich wel af wat de provincie werkelijk wil. Immers heel veel is geen taak of verantwoordelijkheid van de provincie. Waar zetten we op in, met welk resultaat?</p>	<p>Er wordt vanuit het Coalitieakkoord gewerkt aan een Woonagenda. In dat kader zijn gesprekken gevoerd met gemeenten, corporaties en marktpartijen. Zij geven aan dat zij van de provincie een rol verwachten die de gezamenlijke (regionale) Drentse belangen verder kan brengen. Concreet zien zij een rol voor het vormgeven van een gezamenlijke lobby richting Rijk ten behoeve van middelen voor herstructurering, gezamenlijk onderzoek en monitoring van de markt en een faciliterende rol om projecten te helpen ontwikkelen door deskundigheid voor meerdere partijen samen te brengen.</p>

<p>Armoede en laaggeletterdheid. Het is goed om te lezen dat er wordt ingezet op het opleiden en inzetten van ervaringsdeskundigen, want D66 is van mening dat je niet over maar met de mensen die de armoede en laaggeletterdheid ervaren beleid en keuzes dient te maken. Heeft de gedeputeerde dit voorstel ook samen gemaakt met ervaringsdeskundigen?</p> <p>Als ik kijk naar de ambities die verwoord worden dan zijn ze wel heel erg algemeen, want iedereen wil de armoede en laaggeletterdheid verminderen, maar wat zijn de concrete doelstellingen en wat gaat dit college doen omdat te bereiken?</p> <p>Vooraf gezien het gegeven dat de armoede en laaggeletterdheid door de jaren heen vrij constant blijft, de cijfers lijken wel in beton gegoten. In Drenthe leefden in 2018 6700 kinderen in armoede, wat is het doel voor 2023?</p>	<p>Het voorstel dat er nu ligt is nog globaal, dit zal uitgewerkt worden met partijen waaronder zeker ervaringsdeskundigen zelf. (Een aantal gemeenten heeft ze in dienst). De thema's armoede en laaggeletterdheid hebben niet de complete uitwerking met partijen en stakeholders kunnen afronden in verband met de Corona-crisis. Daardoor zijn de ambities enigszins algemeen gebleven. De concretisering, waaronder bijvoorbeeld streefcijfers, zal met alle betrokken partijen gebeuren bij de verdere uitwerking van de Sociale Agenda. In het Jaarplan 2021 komen we terug op de uitwerking van dit thema in de vorm van concrete projecten.</p>
<p>Gezondheid en vitaliteit. Vanzelfsprekend is het erg belangrijk dat de mensen in Drenthe in goede gezondheid oud kunnen worden. Bij de huidige corona crisis blijkt maar weer hoe belangrijk dat is. Maar ook hier missen wij concrete ambities. Het stimuleren en ondersteunen van een gezonde leefstijl is prima, maar hoe? En het is en blijft altijd de keuze van de mensen zelf.</p>	<p>Gezond oud worden is en blijft zeker een keuze van mensen zelf. Daarbij is het een breed vraagstuk waar diverse partijen aan bijdragen of werken. Samen werken vanuit verschillende rollen en verantwoordelijkheden is dan ook nodig. Hoe? Geef inzicht in het belang van een gezonde leefstijl en probeer inwoners te verleiden dit op te pakken. Door beweegmogelijkheden dichtbij en simpel in de leefomgeving te integreren. In nauw overleg met gemeenten, of verenigingen en dat vraagt om maatwerk. Dan wel door het delen van goede voorbeelden elders.</p>
<p>D66 zou dus graag concretere doelen geformuleerd willen zien, als wij in 2023 terugkijken op de resultaten van de sociale agenda hoe kunnen we die dan beoordelen. Wanneer is het geslaagd?</p>	<p>Wij hebben voorgesteld om effecten van de aanpak te monitoren aan de hand van de leefbaarheidsmonitor, waarbij we gaan bekijken of deze leefbaarheidsmonitor verbreed kan worden naar meerdere thema's en aansluiting kan vinden op het (landelijke) dashboard brede welvaart. Op deze manier kunnen we bredere maatschappelijke effecten en/of veranderingen volgen. Op project- en activiteitsniveau worden samen met en in aansluiting op de beleidsdoelen van de partners zoveel mogelijk SMART geformuleerde doelen beschreven. Het Trendbureau zal worden gevraagd de effecten en resultaten te monitoren.</p>
<p>Wij kunnen ons voorstellen, gezien het nog niet kunnen overzien van de sociale gevolgen van de crises niet alle thema's vast te stellen, heeft de gedeputeerde dit ook overwogen?</p>	<p>De enorme impact van de coronacrisis kan op dit moment nog niet goed worden overzien, maar dat deze crisis ook gevolgen heeft voor de keuzes in de sociale agenda, lijkt ons onvermijdelijk. Daarom houden we de sociale agenda agile en wendbaar en spelen we in op de vraagstukken van de omgeving.</p>
<p>Werkplan 2020. Als wij daar mee instemmen, stemmen we dan in met 1 milj. als werkbudget voor 2020 zoals vermeld in de inleiding onder a. of stemmen we dan in met 3.060.000 zoals vermeld op pagina 36?</p>	<p>De € 3.060.000,-- voor het werkplan 2020 van bl. 36 maakt deel uit van de investeringsagenda waarin €7.000.000,-- staat opgenomen voor de sociale agenda. De besluitvorming over de definitieve verdeling van de financiële middelen binnen de sociale agenda zal worden betrokken bij de besluitvorming over de investeringsagenda 2020-2023 in november. De in de 5e Begrotingswijziging voorgelegde 1 miljoen voor het werkplan 2020 is nodig om toch al vast een start te kunnen maken met de uitvoering van het werkplan 2020. Het werkplan 2020 geeft richting aan de besteding van de middelen, de projecten van 2020 waaraan het bedrag van 1 mio zal worden besteed zijn: opstart van project burgerparticipatie, opzetten van regeling 'cultuur om te delen', starten met een ondersteuningsstructuur voor projectontwikkeling, versterken van de inzet ervaringsdeskundigheid, doen van onderzoek (o.a. extra onderzoek naar de effecten van de coronacrisis op armoede), laten uitvoeren van het onderzoek naar zorgvoorzieningen door Proscop, onderzoeken of ondertiteling regionale TV mogelijk gemaakt kan worden door aanschaf van benodigde software, opstellen van de inclusie agenda en onderzoek naar de verbredingsmogelijkheden van de aanpak Kansen4kinderen. Van deze projecten weten we dat ze snel kunnen worden gestart en beschikbaar over een breed draagvlak bij de partners.</p>

Vragen fractie PvdA en antwoorden

VRAGEN	ANTWOORDEN
<p>Terecht wordt in de beleidsbrief en de nota opgemerkt dat het goed gaat maar dat er hardnekkige achterstanden zijn. Dat vraagt geen incidentele maar een structurele aanpak. Hoe denkt de gedeputeerde de uitkomsten van al die projecten een vaste plek te gaan geven in wat wij als provinciale overheid doen?</p>	<p>Een belangrijke voorwaarde voor de start van pilot- en innovatieprojecten is het eigenaarschap na afloop van het project. Het eigenaarschap moet georganiseerd en afgesproken zijn. Succesvolle projecten hebben dus altijd een structureel vervolg.</p>
<p>De beleidsbrief beargumenteert dat 'vooral mensen die vóór de coronacrisis al in een kwetsbare situatie verkeerden, extra hard zijn getroffen door de maatregelen die nodig zijn om het coronavirus in te dammen. Het gaat hier om huishoudens met een wankel bestaanszekerheid, jongeren met een onderwijsachterstand en mensen met ggz-problematiek. Juist nu is het daarom belangrijk in deze doelgroepen te investeren door uitvoering te geven aan het Werkplan 2020.'</p> <p>Dat kunnen we van harte onderschrijven. Alleen: in het werkplan 2020 worden die groepen vervolgens niet meer genoemd. Wordt dat nog aangepast?</p>	<p>In het jaarplan 2020 zijn projecten benoemd voor deze specifieke doelgroepen. Wij verwijzen u naar de projecten die zijn benoemd onder de thema's leefbaarheid en bereikbaarheid, armoede en laaggeletterdheid, onderwijskwaliteit en gelijke kansen en gezondheid en vitaliteit. De gevolgen van de coronacrisis komen steeds beter in beeld. Wij zullen de onderzoeken op dit vlak nauwlettend volgen en regelmatig toetsen of het jaarplan 2020 goed aansluit bij de behoeften van deze doelgroepen.</p>
<p>Racisme en discriminatie krijgen de laatste tijd veel aandacht. Kan de gedeputeerde aangeven hoe het in Drenthe staat, en is er voor hem aanleiding nog eens goed te kijken wat we in Drenthe zouden moeten doen. Zeker nu premier Rutte heeft aangegeven dat er sprake is van systemisch racisme is in Nederland.</p>	<p>In het thema Inclusie zal dit onderwerp de plek krijgen die het vraagstuk verdient. Dit jaar wordt de Inclusieagenda opgesteld waarin aan dit thema ook aandacht zal worden besteed. De Inclusieagenda komt terug op de tafel van Provinciale Staten.</p>
<p>De sociale agenda noemt de instelling van een adviesraad inclusie en diversiteit. In eerste instantie zou er een adviesraad toegankelijkheid komen. Waarom deze verandering? In 2016 namen PS een breed gedragen motie aan om Drenthe de meest toegankelijke provincie te maken maar ook om te kijken hoe het VN- inclusie verdrag in beleid tot uitdrukking moest komen. Dat gaat om andere zaken dan diversiteit, bijv. de aanpassing van gebouwen. Er zijn sindsdien voorzichtige stappen gezet. De adviesraad had een rol moeten spelen in de versnelling daarvan. Ziet de gedeputeerde deze urgentie niet meer?</p>	<p>Toegankelijkheid en de meest toegankelijke provincie zijn is opgenomen in het hoofdstuk Inclusie, maar krijgt nog steeds dezelfde (en nog meer) aandacht en inspanning dan voorheen. Op dit moment wordt gewerkt aan het opstellen van een Inclusieagenda. Binnen deze Inclusie-agenda krijgt het thema Toegankelijkheid de aandacht en voortgang die het verdient. Om die reden willen wij ook een Inclusieraad vormen, als een samengestelde netwerkorganisatie van Raden met allerlei expertise op de verschillende onderwerpen uit de Inclusieagenda. Wij willen ons niet beperken tot alleen Toegankelijkheid als onderwerp voor een Adviesraad. Er zijn al eerste stappen gemaakt voor wat betreft toegankelijkheid: toegankelijkheid website, vast onderdeel van de PVE's/werkplannen gesubsidieerde instellingen en schouw van het provinciehuis.</p> <p>We waren voornemens om de Drentse ambassadeurs Toegankelijkheid in mei mee te nemen en mee te laten praten over deze ontwikkelingen (en een second opinion te vragen op punten), maar t.g.v. de coronacrisis is dit niet gelukt. In de toekomst gaan we zeker de Raden gebruiken, op de manier waarop zij bedoeld zijn. Er is reeds geïnvesteerd in het bouwen van een netwerk en begonnen met de werving van leden. Na het akkoord op de Sociale Agenda en de middelen kan alles volledig ten uitvoer worden gebracht.</p>
<p>Het BOKD hield een enquête onder dorpshuizen, zie ook ingekomen stuk B6. Maar liefst een derde geeft aan de door de corona crisis ontstane verliezen niet te kunnen opvangen. Is de gedeputeerde hiervan op de hoogte en houdt hij er rekening door dit in de sociale agenda op te nemen of anderszins op te vangen? Ik herhaal nog maar eens het pleidooi van onze fractievoorzitter enkele weken geleden om dorpshuizen, voedselbanken e.d. bij te staan in het coronaproof maken van hun onderkomens.</p>	<p>Wij hebben de BOKD extra middelen beschikbaar gesteld zodat zij konden voldoen aan de belangrijke extra ondersteuning van de dorpshuizen bij het aanspraak maken op fondsen/regelingen, maar ook het coronaproof maken van de gebouwen.</p>

Vragen fractie FvD en antwoorden

VRAGEN	ANTWOORDEN
Wat is de toegevoegde waarde van het vaststellen van de Sociale Agenda 2020-2023 zonder financiële dekking?	De sociale agenda bevat het gedachtengoed en de kaders van de aanpak voor de komende jaren. Er is een helder beeld van de opgaven zoals die door de Statenfracties en partners zijn meegegeven. Deze opgaven zijn vertaald naar samenhangende thema's, doelen en ideeën voor verdere uitwerking in projecten en dat is wat nu wordt vastgesteld. De in de 5e Begrotingswijziging voorgelegde 1 miljoen voor het werkplan 2020 is nodig om toch al vast een start te kunnen maken met de uitvoering van het werkplan 2020. De structurele middelen van beleidsopgave Dynamisch Drenthe uit de begroting 2020 en verder, zijn eveneens beschikbaar als dekkingsmiddel voor de sociale agenda. Op blz. 35 zijn die weergegeven. De meeste zaken uit deze beleidsopgave worden voortgezet in de sociale agenda.
Doordat men nu de Sociale Agenda vaststelt en daarmee ook de middelen meeneemt in de besluitvorming van de Investeringsagenda oormerk je al middelen uit de investeringsagenda waar je dan geen beroep meer op kan doen ...Is dit een juiste constatering?	Formeel wordt alleen de inhoud van de sociale agenda vastgesteld met de daarbij behorende, structurele middelen, inclusief de verhoging daarvan uit de VJN. Daarnaast wordt in de 5e begrotingswijziging 2020 1 miljoen voor de start van het werkplan van de sociale agenda verwerkt. Dit miljoen komt er niet bij maar is een "voorschot" op de vaststelling van de investeringsagenda, om alvast een start te kunnen maken met het werkplan 2020. De besluitvorming van de investeringsagenda vindt plaats in het najaar en op dat moment wordt de uiteindelijke keuze bepaald waar de investeringsmiddelen naar toe gaan. De kosten van de uitvoering van de sociale agenda worden geraamd op in totaal 7 miljoen. Mocht dit niet beschikbaar komen in de investeringsagenda, dan wordt de inhoud van de sociale agenda daarop aangepast i.c. de doelen worden dan bijgesteld.
Zou college kunnen verduidelijken waar het gevraagde werkbudget voor 2020 daadwerkelijk wordt ingezet? Kunnen we voortgang en resultaten van deze projecten ontvangen?	De verdeling van deze middelen over de projecten 2020 moet nog plaatsvinden. Hierover kunnen we nu nog geen uitspraken doen. Het proces is dat wij met de VDG afspraken gaan maken over de verdeling van de Drenthe brede projecten over de Drentse gemeenten. Ook volgen in 2020 samenwerkingsprojecten waarvoor de project ideeën nog uitgewerkt moeten worden. Hiervoor moet de financiering nog worden vastgesteld.
Vooruitlopend op de voorjaarsnota wordt in de beleidsbrief gesproken over verhoging van bijdragen aan de vier systeemorganisaties om de Sociale Agenda gestalte te geven. - Komt de dekking van 200.000 euro per organisatie ten laste van de Investeringsagenda, de Sociale Agenda of staat deze verhoging daar los van? - Zou GS kunnen verduidelijken wat de term gestalte geven inhoudt?	In de voorjaarsnota en daarbij behorende 4e begrotingswijziging is 800.000 structureel uitgetrokken voor de 4 systeemorganisaties ten laste van de vrije bestedingsruimte. Dat staat los van de investeringsagenda. De vier genoemde organisaties zijn onmisbaar om de verbinding te maken met het werkveld, kennis en informatie te verzamelen en te delen en ook uitvoering te geven aan projecten en activiteiten.

Vragen fractie VVD en antwoorden

VRAGEN	ANTWOORDEN
Hoe verhoudt zich het budget Vitaal platteland tot het budget Sociale agenda? Gaat dat er in op? Dat lijkt ons logisch.	Het budget Vitaal Platteland is in 2021 uitgeput en de doelen waar dit budget ooit voor bedoeld was, zijn al enkele jaren geleden afgerond. De middelen worden tot eind 2021 gebruikt voor ambities in de Sociale Agenda voor de regio Zuidoost Drenthe, hetgeen zoveel mogelijk aansluit bij de oorspronkelijke bedoeling van de inzet van deze middelen.
Leefbaarheid en bereikbaarheid, p18: In 2020 wordt burgerparticipatie voorbereid en uitgevoerd. Hiervoor is € 550.000 beschikbaar gesteld. Wij vragen ons af waarom hiervoor zo'n groot bedrag nodig is, er lopen ook al - ondersteunde- initiatieven en er komt ook apart budget voor de organisaties die dit ondersteunen. Een van de uitgangspunten is: het geld komt zoveel mogelijk bij de mensen/projecten terecht en dus niet bij de procesondersteuning. Graag een toelichting.	Wij onderschrijven het uitgangspunt dat het geld zoveel mogelijk terecht moet komen bij de mensen en niet opgaat aan procesondersteuning. Deze procesgelden zijn bedoeld om inwoners van wijken, dorpen en kernen te trainen om zelf vorm en inhoud te geven aan het interactief proces van burgerparticipatie, wanneer het de leefbaarheid in hun wijk, kern of dorp betreft. In samenspraak met de VDG wordt het werkproces binnen de gemeenten verder vormgegeven en wordt bepaald in welke gemeente(n) dit proces per jaar wordt uitgerold. Het gehele bedrag is dus over de hele looptijd van de sociale agenda bedoeld om in te zetten voor alle gemeenten van de provincie Drenthe.

Vragen fractie CDA en antwoorden

VRAGEN	ANTWOORDEN
<p>We steunen het voornemen nu een miljoen beschikbaar te stellen als werkbudget. Kan het College aangeven op welke wijze dit geld wordt ingezet, voor welke projecten?</p>	<p>De in de 5e Begrotingswijziging voorgelegde 1 miljoen voor het werkplan 2020 is nodig om toch al vast een start te kunnen maken met de uitvoering van het werkplan 2020. Het werkplan 2020 geeft richting aan de besteding van de middelen, de projecten van 2020 waaraan het bedrag van 1 mio zal worden besteed zijn: opstart van project burgerparticipatie, opzetten van regeling 'cultuur om te delen', starten met een ondersteuningsstructuur voor projectontwikkeling, versterken van de inzet ervaringsdeskundigheid, doen van onderzoek (o.a. extra onderzoek naar de effecten van de coronacrisis op armoede), laten uitvoeren van het onderzoek naar zorgvoorzieningen door Proscop, onderzoeken of ondertiteling regionale TV mogelijk gemaakt kan worden door aanschaf van benodigde software, opstellen van de inclusie agenda en onderzoek naar de verbredingsmogelijkheden van de aanpak Kansen4kinderen. Van deze projecten weten we dat ze snel kunnen worden gestart en beschikken over een breed draagvlak bij de partners. De precieze verdeling van deze middelen over de projecten 2020 moet nog plaatsvinden. Ook het proces om te komen tot de verdeling van de Drenthe brede projecten over de Drentse gemeenten moet nog plaats vinden. Ook dit vormgeven van het werkproces is een projectresultaat dat in 2020 gerealiseerd zal worden, waarmee richting gegeven kan worden aan het werkplan 2021. Het proces daarvan is dat we de projecten verder uitwerken naar concrete projectvoorstellen binnen de financiële kaders, daarna volgt het vormen van allianties en bepalen welke medefinanciering mogelijk is. De VDG bepaalt de verdeling van de projecten (concreet: in welke gemeenten starten we in 2021 en welke gemeenten volgen in de jaren erna?) en dit alles samen wordt onderdeel van het jaarplan 2021, vaststelling door GS en PS. Voor alle projecten geldt dat we vraag- of opgave gericht werken. Dat betekent dat we projecten uitvoeren waaraan behoefte bestaat en waarvoor draagvlak is bij samenwerkingspartners en die voldoen aan 1 of meer van de volgende kenmerken: ze zijn van grote invloed op het sociale leven van de Drentse inwoners; ze hebben een experimenteel karakter en leiden tot vernieuwende en verbeterde resultaten of manier van werken; ze zijn van 'niemand' (weesthema's).</p>
<p>En kunnen we nog meer de gemeenten ondersteunen met deze sociale agenda om het noaberschap nog meer voelbaar te maken?</p>	<p>Naast de werkwijze om samen met gemeenten projecten te definiëren en de uitvoering mogelijk te maken, geven we concreet invulling aan gezamenlijk opdrachtgeverschap van o.a. de provinciale 'systeemorganisaties' zoals CMO STAMM en Drenthe Beweegt</p>
<p>Wordt de BOKD betrokken bij de experimenten van functieverbreiding van dorpshuizen?</p>	<p>BOKD heeft en zal -samen met andere relevante partijen- een prominente rol hebben in deze aanpak.</p>
<p>Kan het College samen met woningbouwcorporaties en gemeenten het bouwen van levensloopbestendige huizen stimuleren? En dit proberen vast te leggen in de omgevingsvisie?</p>	<p>Het is onderwerp van regulier gesprek. Het staat geagendeerd voor de woonagenda die wordt opgesteld. De omgevingsvisie biedt hier ruimte voor.</p>
<p>Hoe gaat het College stimuleren om voldoende gekwalificeerd personeel te krijgen om de juiste hulp met minder hulpverleners te verrichten?</p>	<p>Er wordt in de regiodeal Zuid en Oost Drenthe onder de pijler welzijn aan het vraagstuk meer met minder hulpverleners en voldoende gekwalificeerd zorgpersoneel gewerkt.</p>
<p>Kan het College een stimulerende rol bieden om het voortgezet onderwijs te motiveren om maatschappelijke stages weer in te voeren zodat leerlingen onbetaald vrijwilligerswerk doen om kennis te maken met dragen van verantwoordelijkheid voor maatschappelijke belangen?</p>	<p>We zijn in gesprek met het VO-onderwijs in zowel de Regiegroep Onderwijskwaliteit als binnen de Stuurgroep Onderwijs en Krimp. We kunnen dit voorstel met het VO bespreken.</p>

<p>Kan het College aangeven op welke wijze het een bijdrage wil leveren om ondertiteling van programma's van RTVD mogelijk te maken?</p>	<p>In de motie van Kamerleden Westerveld/van der Molen (25/11/2019) is gevraagd om stappen te zetten om Nederlandstalige tv-programma's en platforms meer toegankelijk te maken voor mensen met een audiovisuele beperking. Minister Slob heeft in zijn kamerbrief van 7 juni jl. aangekondigd 2 miljoen beschikbaar te stellen voor de regionale publieke omroepen om de regionale en lokale journalistiek een impuls te geven. Eind mei heeft er een wetgevingsoverleg plaatsgevonden met de minister over Media. Daarbij is er gesproken over toegankelijkheid van het media-aanbod voor mensen met een audio en/of visuele beperking, het stappenplan van de NPO hiervoor en de financiële positie van regionale en lokale omroepen. De komende periode gaat de minister samen met de Regionale Publieke Omroepen de uitwerking hiervan bespreken. De verwachting is dat hierover voor de zomer meer informatie vrijkomt en wij bepleitten daarbij de mogelijkheid t.b.v. inzet van ondertiteling van programma's van RTV Drenthe. Voor de aanschaf van software voor de ondertiteling van RTV Drenthe is € 50.000, -- gereserveerd in het thema Iedereen doet mee binnen de nieuwe investeringsagenda.</p>
--	---

Vragen fractie GL en antwoorden

VRAGEN	ANTWOORDEN
<p>Sociale Agenda gaat alleen werken als de gemeenten en partners zich hieraan committeren. Verschillende gemeenten geven echter aan dat ze fors moeten bezuinigen en dat dit ook met name het gebied van het sociale domein zal treffen. Heeft dit gevolgen voor de samenwerking op deze Sociale Agenda en hoe gaat GS ervoor zorgen dat de gemeenten hun inzet blijven geven aan de projecten uit deze agenda?</p>	<p>Commitment kan op veel verschillende manieren worden ingevuld. Het gaat zeker niet alleen om inzet in middelen, maar een belangrijke rol van gemeenten is ook om te faciliteren en te versnellen, bijvoorbeeld door belemmerende beleidsregels weg te nemen of bestemmingsplanwijzigingen toe te staan. Ook kan gedacht worden aan het actief delen van kennis en best-practices.</p>
<p>Op pagina 14 staat bij de bullets bij initiatiefkracht van de inwoners, werken vanuit het bieden van ruimte, is afgesloten met ("ja, mits). Wat wordt hiermee bedoeld?</p>	<p>Hier wordt verwezen naar een uitgangspunt van de nieuwe Omgevingswet, waarbij het adagium "Ja, mits..." wordt gehanteerd bij de beoordeling van aanvragen. Dat betekent dat een aanvraag wordt gehonoreerd, mits het voldoet aan eisen die gesteld worden aan bijv. participatie (bijv., van omwonenden) en toets op aanvullende eisen in de omgevingswet of andere wetten (denk aan geluidsnormen). Nu geldt nog "Nee, tenzij..."</p>
<p>Op pagina 18 staat dat één van de ambities is het stimuleren van initiatiefkracht van de inwoners. Tijdens een digitale bijeenkomst van Netwerk Zorginitiatieven Drenthe werd aangegeven dat in deze crisisperiode de buurtbetrokkenheid al verder is gegroeid en dat in sommige gemeenten het aanbod van vrijwilligers groter is dan de hulpvraag. Hoe gaat GS ervoor zorgen dat deze vrijwilligers betrokken blijven, ook na deze coronacrisis?</p>	<p>Binnen functieverbreiding dorpshuizen is ook aandacht voor het werven en vasthouden van vrijwilligers. De BOKD heeft hier ook blijvende aandacht voor. En we voeren de motie Vrijwilligersprijs Drenthe uit; ook een mooie vorm van waardering uitspreken voor alle vrijwilligers en clubs, verenigingen en initiatieven in Drenthe.</p>
<p>Uit de tussentijdse rapportage van de BOKD (ingekomen stuk B6) wordt aangegeven dat organisaties aan onder meer de provincie vragen om dorpshuizen en dorpsinitiatieven te ondersteunen door het beschikbaar stellen van middelen of hulp. Neemt GS de conclusies van deze rapportage ook mee in de verdere uitwerking van deze Sociale Agenda?</p>	<p>Bij het beschikbaar stellen van de extra middelen aan de BOKD ten behoeve van inzet corona dorpshuizen en bewonersinitiatieven hebben wij als voorwaarde gesteld dat de BOKD opgedane ervaringen en informatie met ons zou delen, juist om deze ook in te kunnen zetten wanneer we kijken naar de toekomst, ook vanuit de Sociale Agenda.</p>
<p>Inwoners uit de doelgroep: "Armoede en laaggeletterdheid" zijn extra getroffen door de coronacrisis. Wordt het lopende onderzoek en voorlichting hierop aangepast? In dit hoofdstuk wordt alleen gesproken over laaggeletterdheid, wordt de bestrijding van de digitale laaggeletterdheid ook meegenomen?</p>	<p>De verwachte gevolgen van de Corona-crisis worden zeker meegenomen bij het lopende onderzoek en voorlichting en bij de nog uit te voeren projecten. De taalhuizen en ROC's herkennen het onderwerp digitale laaggeletterdheid en ondersteunen dit. Er zal een extra aanbod komen.</p>
<p>Met betrekking tot ondertiteling van RTV Drenthe heeft GroenLinks contact gehad met RTV Drenthe en met vertegenwoordigers vanuit de doelgroep. We zijn daarom positief over het initiatief om RTV Drenthe te ondersteunen bij de aanschaf of ontwikkeling van software voor de ondertiteling. Bezoekers van Gast van de Staten hebben aangegeven dat ons debat moeilijk te volgen is voor</p>	<p>Wij kunnen dit meenemen binnen de uitvoering van het Inclusie hoofdstuk in bijv. de schouw van het provinciehuis. Er dienen ook andere aanpassingen aan de Statenzaal te gebeuren, dus dit kan ongetwijfeld hierin meegenomen worden.</p>

slechthorenden op de tribune. Dit zal ook gelden voor slechthorenden die onze debatten volgen via de livestreams. Is GS zich hiervan bewust en ziet zij mogelijkheden om hier iets aan te doen?	
GroenLinks is voor het instellen van een Drentse Adviesraad / diversiteitspanel. Deelnemers in soortgelijke adviesorganen voelen zich echter niet altijd gehoord. Advies wordt vaak in een laat stadium gevraagd, zodat er weinig invloed is op de besluitvorming. Hoe zorgt GS ervoor deze raad wel in een vroegtijdig stadium wordt betrokken bij nieuwe plannen of initiatieven?	We doen dit op verschillende manieren: 1. een vertrouwensrelatie opbouwen 2. bewust zijn van en werken aan verbetering van het feit dat deelnemers zich niet gehoord voelen 3. in het profiel aangeven, dat zij ook zeker uitgenodigd ongevraagd advies te geven 4. bijeenkomsten te organiseren waarin gepasseerde, maar ook voorgenomen zaken besproken worden (bijv. ook de ambities binnen de sociale agenda).
In Assen is in 2017 het Odensehuis in Assen opgestart en momenteel is men bezig met het opstarten van Odense huizen in Westerveld en Meppel. Om van Drenthe een echt dementievriendelijke provincie te maken, vindt GroenLinks het wenselijk om in de toekomst in alle gemeenten in Drenthe een Odense huis te hebben. Deelt GS dit standpunt en zo ja, wanneer denkt GS dat dit gerealiseerd kan worden.	Wij zijn van mening dat een provinciaal dekkend aanbod van inloophuizen voor mensen met dementie (en hun mantelzorgers) van groot belang is. Wij willen ons in eerste instantie richten op een drietal regionale voorzieningen in Noord (Assen), Zuid-West (Westerveld/Meppel) en Zuid-Oost (Emmen e.o.). In Assen is op dit moment de enige voorziening (Odensehuis) tot nu toe gerealiseerd. De plannen voor Zuid-West en Zuid-Oost willen we zeker deze periode stimuleren om te komen tot realisatie. We kunnen dan kijken of het voldoende is of dat er wellicht gekeken moet worden of iedere gemeente een Odensehuis zou moeten hebben.

Vragen fractie PVV

VRAGEN	ANTWOORDEN
Gaat er vanuit de Sociale Agenda geld rechtstreeks naar de gemeentes?	Het geld voor de uitvoering van projecten, die samen met gemeenten worden vormgegeven, wordt ter beschikking gesteld aan de verantwoordelijke organisatie van het betreffende project. Dat kan een gemeente zijn, maar ook een maatschappelijke organisatie of marktpartij, die het grootste deel van de uitvoering voor zijn rekening neemt.
Worden er ook structurele bijdrages vanuit de sociale agenda gedaan?	De structurele middelen van beleidsopgave Dynamisch Drenthe uit de begroting 2020 en verder, zijn beschikbaar als structureel dekkingsmiddel voor de sociale agenda, daar waar het ook de voortzetting en uitvoering betreft van structurele taken Op blz. 35 zijn die weergegeven. De incidentele middelen uit de investeringsagenda worden ingezet voor de financiering van incidentele (pilot) projecten met een innovatief karakter.

Vragen fractie CU en antwoorden

VRAGEN	ANTWOORDEN
Aan het begin wordt gesteld dat de doelen waar mogelijk SMART worden geformuleerd. Wij moeten constateren dat dit in de tekst van deze Sociale Agenda nog niet het geval is. Er ontbreekt in veel gevallen een duidelijke probleemanalyse, waardoor de doelstellingen in algemene termen blijven hangen (hoe goed ook). Er worden vervolgens interessante ideeën gedeeld, maar het is niet duidelijk hoe deze de problemen oplossen. Tot slot blijft er bij 'onze rol' weinig concreets over, dan bijdragen aan onder- zoek en het organiseren van bijeenkomsten. Wij hebben behoefte aan een nadere duiding: scherpere doelen o.b.v. probleemanalyses, en concrete plannen (projecten) die bijdragen aan de oplossing daarvan. Kan het college hierin voorzien?	De sociale agenda biedt een kader voor de aanpak van de belangrijkste maatschappelijke opgaven in de komende jaren. Deze opgaven (de vraagstukken) zijn verdeeld in inhoudelijk samenhangende thema's. De sociale agenda is een actiegerichte agenda, "samen doen" en zoveel mogelijk aansluiten bij de beleidsdoelen van de partners. Onder de korte beschrijvingen van de opgaven liggen natuurlijk nadere analyses, deze zijn o.a. te vinden in rapporten van o.a. Trendbureau Drenthe en de GGD. Bij de vormgeving van de concrete projecten wordt natuurlijk aandacht besteed aan de vraag 'welk probleem we met deze oplossing aanpakken' en hoe die oplossing er dan exact uitziet en hoe we dit gaan volgen en 'meten'. Ook bij de uitvoering van de projecten zullen we het Trendbureau vragen te monitoren op effecten en resultaten van de betreffende projecten.
Leefbaarheid en Bereikbaarheid. We zijn blij met de aandacht voor kleinschalige mobiliteit en de functieverbreiding van dorpshuizen. Welke concrete projecten kunnen we hierop verwachten?	Binnen de functieverbreiding gaat het om projecten binnen de thema's informele en formele zorg, sport en bewegen, kunst en cultuur en beter benutten (andersoortige inkomens). Qua kleinschalige bereikbaarheid zien we leuke initiatieven, zoals: Automaatje ANWB in o.a. Midden-Drenthe, ouderenvervoer (diverse) in Eelde-Paterswolde en De Wolden, boodschappenbus Havelte, zorgvervoer Grolloo (via dorpscoördinator) en natuurlijk Noaberschap; vervoer door burens, familie, kennissen.

<p>Leefbaarheid en bereikbaarheid. Er wordt geëxperimenteerd met participatie (G1000) voor de voorzieningen in de lokale gemeenschap. De totale kosten worden geschat op € 550K. Is dit inclusief de uitvoering van de besluitvorming, of alleen de uitvoering van het participatietraject?</p>	<p>Wij onderschrijven het uitgangspunt dat het geld zoveel mogelijk terecht moet komen bij de mensen en niet opgaat aan procesondersteuning. Deze procesgelden zijn bedoeld om inwoners van wijken, dorpen en kernen te trainen om zelf vorm en inhoud te geven aan het interactief proces van burgerparticipatie wanneer het de leefbaarheid in hun wijk, kern of dorp betreft. In samenspraak met de VDG wordt het werkproces binnen de gemeenten verder vormgegeven en wordt bepaald in welke gemeente(n) dit proces per jaar wordt uitgerold. Het gehele bedrag is dus over de hele looptijd van de sociale agenda bedoeld om in te zetten voor alle gemeenten van de provincie Drenthe.</p>
<p>Wonen. Hét plan (à € 1 mln.) is het bieden van een regionale ondersteuningsstructuur zodat initiatieven van nieuwe woonvormen ondersteuning kan krijgen in de initiatieffase. Hoe verhoudt zich dit tot de bredere Woonagenda (of Woonvisie) en de ander gestelde doelen?</p>	<p>Vanuit de sociale agenda wordt gewerkt aan het stimuleren van bewonersinitiatieven. De woonagenda gaat hierop aansluiten. De woonagenda gaat over de stenen en wat daarvoor nodig is vanuit woningcorporaties, bouwers en gemeenten. Het is de bedoeling dat op dit onderdeel een gezamenlijke aanpak, vanuit de sociale agenda en de woonagenda, wordt uitgewerkt. De reguliere gesprekspartners hebben ook op deze ontschotting aangestuurd.</p>
<p>Armoede en Laaggeletterdheid. We ondersteunen de oproep op kinderarmoede als provinciaal speerpunt te benoemen. Betekent dit ook dat we daar een specifiek plan/ programma/ aanpak voor kunnen verwachten? Dit vraagt namelijk om meer uitwerking (die met PS gedeeld moet worden).</p>	<p>Dit wordt uitgewerkt met de gemeenten en betrokken organisaties/instellingen. We zullen P.S. hierover informeren als dit uitmondt in een specifiek plan.</p>
<p>Gezondheid en Vitaliteit. In dit thema wordt meermaals gesproken over 'preventie'. Dat klinkt in deze context van het sociale domein bijna altijd als toverwoord. Toch is niet duidelijk waar nu op gedoeld wordt. Kunt u dit nader toelichten?</p>	<p>Zie beantwoording boven over gezonde leefstijl Preventie is een breed begrip. Velen zijn ervan overtuigd dat voorkomen bijdraagt aan kwaliteit van leven, minder zorgkosten en zorgconsumptie. Vele projecten, pilots en programma's werken aan dit thema. Wat ontbreekt is afstemming, verbinding en samenhang: en het dus van elkaar leren, kennis uitwisselen en laten zien wat wel en niet werkt. Intentie is om daar vooral samen (VDG en provincie) aan te gaan werken.</p>
<p>Onderwijskwaliteit en Gelijke Kansen. Een aanzienlijk deel van het budget gaat naar het project Kansen4Kinderen. Niet duidelijk wordt wat dit project precies inhoudt. Kunt u een nadere toelichting geven? En kunt u aangeven hoe u dan ook de andere ambities wil realiseren met de resterende €100.000?</p>	<p>In het project Kansen4Kinderen zoals dat nu al wordt uitgevoerd in de Regiodeal Zuid- en oost Drenthe wordt in nauwe samenwerking met het Primair Onderwijs, gemeenten en welzijn gewerkt aan het duurzaam verbeteren van kansen van kinderen in het onderwijs. Uit gegevens van ondermeer de Onderwijsmonitor blijkt al geruime tijd dat Drentse kinderen vaak onder hun niveau de schoolloopbaan volgen. Dit beperkt hun kansen op de arbeidsmarkt. Kansen4kinderen werkt met de scholen maar van daaruit ook met ouders en welzijn en zorg aan het ondersteunen van kinderen en ouders gericht op het vergroten van hun kansen. Daarbij wordt ook gekeken naar armoede, laaggeletterdheid en andere belemmeringen waar kinderen mee te maken krijgen. De ambitie van het project is tevens om eraan bij te dragen dat kinderen en ouders minder vaak een beroep hoeven te doen op (jeugd-) zorg. In het project wordt kennis gedeeld en worden projecten en werkwijzen gestart die bijdragen aan het versterken van kansen voor kinderen. Bestaande succesvolle werkwijzen waar scholen en gemeenten nu al mee werken worden actief gedeeld in andere regio's. Deze activiteiten worden gemonitord op hun effectiviteit en bij succes zullen ze duurzaam (ook na de projectfase) worden voortgezet. Het budget wordt benut om deze werkwijze ook in de rest van Drenthe in te voeren. De resterende 100.000 kan worden ingezet om b.v. te zorgen dat de verwachte krimp in het onderwijs (in de komende periode vooral in het VO/ mbo) geen nadelige gevolgen heeft voor de kwaliteit en de bereikbaarheid van het onderwijs.</p>
<p>Generatietoets. In de beleidsbrief schrijft u de Generatietoets te hebben toegepast. Is het ook mogelijk de volledige toets met ons te delen? U geeft zelf de aanbeveling om hiervoor nader aandacht te hebben bij de concretisering. Gaat u dit ook daadwerkelijk doen, en wilt u Provinciale Staten op de hoogte brengen van de uitkomsten?</p>	<p>Op de Sociale Agenda is een generatietoets uitgevoerd ter uitwerking van de motie M2019-19. De generatietoets wordt toegepast op een viertal dossiers, genoemd in de motie: Woonagenda Energieagenda, Sociale Agenda en de Economische Koers. Als de verschillende genoemde dossiers in PS zijn vastgesteld, wordt kort geëvalueerd wat deze toets heeft opgeleverd.</p>
<p>Corona. Wij ondersteunen het plan om juist mensen in een kwetsbare situatie te helpen. Al voor de crisis hadden wij hen moeten helpen. We mogen hen nu niet vergeten, omdat we het te druk hebben met onze eigen zorgen. Hoe zorgt u ervoor dat de ondersteuning ook daadwerkelijk bij deze mensen komt? In de Agenda (en het Werkplan)</p>	<p>In het jaarplan 2020 zijn projecten benoemd voor deze specifieke doelgroepen. Wij verwijzen u naar de projecten die zijn benoemd onder de thema's leefbaarheid en bereikbaarheid, armoede en laaggeletterdheid, onderwijskwaliteit en gelijke kansen en gezondheid en vitaliteit. De gevolgen van de</p>

wordt namelijk niet duidelijk hoe op specifieke doelgroepen beleid wordt gevoerd.	coronacrisis komen steeds beter in beeld. Wij zullen de onderzoeken op dit vlak nauwlettend volgen en regelmatig toetsen of het jaarplan 2020 goed aansluit bij de behoeften van deze doelgroepen.
Structurele verhogingen verbonden partijen. De vier systeemorganisaties (?) moeten meer structurele middelen ontvangen, zodat zij mede de uitvoering van de Sociale Agenda kunnen uitvoeren. Hoezo 'mede', waarvoor hebben ze nog meer structureel geld voor nodig? Wat betekent in dit verband 'structureel'? Is dat gedurende de looptijd van de Sociale Agenda, tot 2023, of voor een langere periode?	Deze partijen krijgen in de looptijd van de Sociale Agenda budget om de doelen te helpen realiseren. Ook andere partijen kunnen hierin een rol vervullen. Er worden met partijen afspraken gemaakt tot en met 2023. Met systeempartijen worden de vier huidige sociale instellingen bedoeld: CMO STAMM/ Trendbureau, BOKD, Zorgbelang Drenthe en Sport Drenthe/ Drenthe Beweegt.

Vragen fractie SP en antwoorden

VRAGEN	ANTWOORDEN
Graag willen wij wel de toezegging van GS dat het reeds begrote bedrag voor deze agenda, bijna 7 miljoen EURO, tijdens de vaststelling van de totale Investeringsagenda in het najaar 2020, zeker niet lager mag uitvallen en indien nodig wordt opgehoogd.	Wij zijn blij met uw steun op dit punt. Natuurlijk vinden wij het ook van belang dat de middelen die nodig zijn om de sociale agenda uit te voeren, beschikbaar komen en blijven. Provinciale Staten beslist over de vaststelling van de investeringsagenda en heeft haar controlerende taak bij de uitvoering daarvan.

Vragen fractie Partij van de Dieren en antwoorden

VRAGEN	ANTWOORDEN
Kan GS duidelijk maken waarom in het coalitieakkoord gesproken wordt over 200.000 voor de Sociale Agenda en het nu 9 miljoen gaat kosten?	Sommige voornemens uit het coalitieakkoord zijn bij de begroting 2020 als aanvullende beleidsvoornemens genoemd en in de 3e Bestuursrapportage 2019 verwerkt. Dit betreft o.a. € 200.000, -- aan structurele middelen voor de sociale agenda va. 2020. Dit bedrag is verwerkt in het overzicht op bl. 35.
En als GS kiest om de Sociale Agenda ten laste te laten komen van de Investeringsagenda, in hoeverre wordt daarmee tegemoetgekomen aan de toezegging aan de Staten dat deze 50 miljoen door de Staten zelf kunnen worden ingevuld?	De door de Statenfracties zelf ingediende voorstellen voor de investeringsagenda zijn verwerkt c.q. opgenomen in de voorliggende sociale agenda. De besluitvorming van de investeringsagenda vindt plaats in het najaar en op dat moment wordt de uiteindelijke keuze bepaald waar de investeringsmiddelen naar toe gaan. De kosten van de uitvoering van de sociale agenda worden geraamd op in totaal 7 miljoen. Mocht dit niet beschikbaar komen in de investeringsagenda, dan wordt de inhoud van de sociale agenda daarop aangepast i.c. de doelen worden dan naar beneden bijgesteld.
Komt op basis van deze agenda een jaarlijks uitvoeringsplan waar concreet meetbare doelen in staan die controleerbaar zijn voor de Staten? Zo nee waarom niet?	Wij stellen jaarlijks een werkplan (uitvoeringsagenda) op. De bijlage bevat het werkplan 2020, dat nog globaal beschreven is. Het werkplan van 2021 zal naar verwachting concreter zijn. De doelen worden daarbij zoveel mogelijk in meetbare termen beschreven.
Komt er aanvullende regelgeving om de (nieuwe) initiatieven m.b.t. de sociale agenda waar te kunnen maken? Bijvoorbeeld nadere subsidieregels met voorwaarden (met bijvoorbeeld duurzaamheidscriteria).	Het is de bedoeling dat 2020 wordt benut om te onderzoeken of wij in 2021 over kunnen gaan op een nieuwe vorm van projectfinanciering die beter past dan financiering op grond van subsidies of de inkoop van diensten.
Thema leefbaarheid en bereikbaarheid. Kan de gedeputeerde aangeven waarom er niet meer wordt ingezet op duurzaam OV? Wij lezen dat er 22 miljoen wordt geïnvesteerd in het OV Bureau Groningen Drenthe voor een optimaal vervoersnetwerk. Hier wordt niet gesproken over het duurzaam maken het OV.	In de sociale agenda gaat het om kleinschalige initiatieven en projecten als we spreken over het thema bereikbaarheid. Bij kleinschalige bereikbaarheid denken wij aan initiatieven, zoals Automaatje ANWB in o.a. Midden-Drenthe, ouderenvervoer (diverse) in Eelde-Paterswolde en De Wolden, boodschappenbus Havelte, zorgvervoer Grolloo (via dorpscoördinator) en natuurlijk Noaberschap; vervoer door burens, familie, kennissen. Het gaat dus om een verdere verbetering van de bereikbaarheid in aanvulling op het reguliere OV of andere vormen van formele vervoersstromen (Wmo-vervoer, Leerlingenvervoer). In de sociale agenda is niet het totale beleid rond bereikbaarheid, mobiliteit en openbaar vervoer vervat.
Thema wonen: De provincie heeft een faciliterende en verbindende rol bij het tot stand komen van initiatieven van nieuwe woonvormen. Kan de gedeputeerde aangeven of er ook ondersteuning is bij het vaststellen van criteria voor het mogelijk maken van alternatieve woonvormen (bijvoorbeeld een zelfvoorzienende woongemeenschap met een voedselbos)?	Het vaststellen van criteria is voorbehouden aan gemeenten. Volgens de Woningwet heeft de provincie de taak om te zorgen voor een passend woningaanbod. Vanuit de woonagenda bevorderen we alternatieve woonvormen door gesprekken te voeren met woningcorporaties, initiatieven, gemeenten en bouwers. De provincie vervult daarbij een stimulerende rol. Het is

	belangrijk dat de provincie bij de lokale besluitvorming niet in de weg loopt.
Gezondheid en vitaliteit. Is de gedeputeerde het met ons eens dat Gezondheid en Vitaliteit niet alleen bestaat uit bewegen maar ook uit gezonde voeding? (Zie hiervoor ook het advies van het voedingscentrum dat meer plantaardig voedsel veel gezonder is.)	Eens en meer dan dat: hoofdlijnen van gezondheid draait ook om zingeving, van ziekte naar positief gedrag, en steeds meer regie bij de burger.
Bij het thema iedereen doet mee, zien we weinig ambitie voor emancipatie van LHBTI+ in Drenthe. Kan de gedeputeerde concreet aangeven wat de extra inspanningen op dit gebied zijn?	LHBTI+/Regenboog heeft ook zeker binnen de Sociale Agenda haar plek met bijbehorende ambities. We voeren uit wat we al deden; afstemming met gemeenten en CMO STAMM/Meldpunt discriminatie en gezamenlijke invulling Regenboogweek. Aanvullend willen we een langlopende campagne opzetten, een Drents Symposium en Festival ondersteunen en werken aan een Drenthe-breed netwerk. Ook nemen we actief deel aan de landelijke werkgroep van Regenboog provincies en kijken we ook daar naar gezamenlijke uitvoering van een aantal zaken, bijv. de Governance Pride, maar ook meer beleidsmatige inhoud (bijv. personeelsbeleid). Want - en dat geldt voor alle inclusie-thema's - wat we wensen dat buiten gebeurt, willen we ook in de interne organisatie laten landen. Dit onderwerp komt terug in de Inclusieagenda, die dit jaar wordt opgesteld en voorgelegd aan PS.
In het statenstuk lezen we niets over de samenhang tussen welbevinden en de omgang met dieren. Als mensen zich geen zorgen hoeven te maken om hun levensbehoefte, welzijn en leefomgeving dan zullen mensen meer empathisch met dieren omgaan. Dierenmishandeling kan een indicator zijn van huiselijk geweld. Kan de gedeputeerde toezeggen dat hier in Drenthe onderzoek naar gedaan kan worden met daarbij de opdracht om met concrete oplossingen te komen?	Wij delen de opvatting dat welbevinden gekoppeld kan zijn aan de wijze waarop met dieren wordt omgegaan. Hoewel niet alle vormen van dierenmishandeling hun oorsprong hebben in of gerelateerd zijn aan welbevinden van de dader. Voor de signalering van huiselijk geweld is een professionele organisatie ingericht (Veilig Thuis), met een meldlijn voor professionele verwijzers en meldingen voor mensen met een niet-plus gevoel over situaties. Het is bij deze organisatie bekend dat ook dierenmishandeling en indicator kan zijn voor andersoortig geweld, in de huiselijke sfeer of daarbuiten.

Agendapunt 8: 5e Wijziging van de Begroting 2020

Vragen fractie CDA en antwoorden

Vragen	ANTWOORDEN
Inzake de Sociale Agenda: Hiervoor wordt een werkbudget voor het werkplan 2020 van € 1 mio gevraagd. Kunt u aangeven voor welke projecten u dit bestemt en welke afwegingen u daarbij maakt of hebt gemaakt? En welke projecten zijn daarbij "buiten de boot" gevallen?	Het werkplan 2020 geeft richting aan de besteding van de middelen, de projecten van 2020 waaraan het bedrag van 1 mio zal worden besteed zijn: opstart van project burgerparticipatie, opzetten van regeling 'cultuur om te delen', starten met een ondersteuningsstructuur voor projectontwikkeling, versterken van de inzet ervaringsdeskundigheid, doen van onderzoek (o.a. extra onderzoek naar de effecten van de coronacrisis op armoede), laten uitvoeren van het onderzoek naar zorgvoorzieningen door Proscop, onderzoeken of ondertiteling regionale TV mogelijk gemaakt kan worden door aanschaf van benodigde software, opstellen van de inclusie agenda en onderzoek naar de verbredingsmogelijkheden van de aanpak Kansen4kinderen. Van deze projecten weten we dat ze snel kunnen worden gestart en beschikken over een breed draagvlak bij de partners. De precieze verdeling van deze middelen over de projecten 2020 moet nog plaatsvinden. Ook het proces om te komen tot de verdeling van de Drenthe brede projecten over de Drentse gemeenten moet nog plaats vinden. Ook dit vormgeven van het werkproces is een projectresultaat dat in 2020 gerealiseerd zal worden, waarmee richting gegeven kan worden aan het werkplan 2021. Het proces daarvan is dat we de projecten verder uitwerken naar concrete projectvoorstellen binnen de financiële kaders, daarna volgt het vormen van allianties en bepalen welke medefinanciering mogelijk is. De VDG bepaalt de verdeling van de projecten (concreet: in welke gemeenten starten we in 2021 en welke gemeenten volgen in de jaren erna?) en dit alles samen wordt onderdeel van het jaarplan 2021, vaststelling door GS en PS. Voor alle projecten geldt dat we vraag- of opgave gericht werken. Dat betekent dat we projecten uitvoeren waaraan behoefte bestaat en waarvoor draagvlak is bij samenwerkingspartners en die voldoen aan 1 of meer van de volgende kenmerken: ze zijn van grote invloed

	op het sociale leven van de Drentse inwoners; ze hebben een experimenteel karakter en leiden tot vernieuwende en verbeterde resultaten of manier van werken; ze zijn van 'niemand' (weesthema's).
--	---

Agendapunt 9: Voorjaarsnota

Vragen fractie CU en antwoorden

Vragen	ANTWOORDEN
Sociale Agenda (p. 20) Het college stelt voor het structurele budget voor de 4 systeemorganisaties op te hogen met 800.000 in het kader van incidenteel beleid. Graag horen wij daarom of en zo ja welke tegenprestatie van de organisaties verwacht wordt voor deze ophoging.	De ambities van deze Sociale Agenda zijn hoger dan in de vorige periode. Sociale instellingen zullen dus op meerdere terreinen actief zijn dan voorheen. Via onze programma's van eisen zullen we vastleggen op welke onderdelen we extra inspanningen vragen aan de sociale instellingen. Deze afspraken worden in het najaar vastgelegd in de werkplannen van de sociale instellingen. Te denken valt aan een ruimere taken op het gebied van armoede, wonen en zorg, verbeteren onderwijskwaliteit, versterken dorpshuizen.

Vragen fractie D66 en antwoorden

Vragen	ANTWOORDEN
19: sociale agenda 1/2 milj 2020 met oplopend naar 2021 1mlj en verder. Een concreet actiepakket, waar kunnen we die vinden? (Blz 19)	Wij verwijzen u naar het budgetvoorstel dat is opgenomen op pagina 35 van de Sociale Agenda en naar het werkplan 2020 dat als bijlage is toegezonden.
Doel te komen tot een vernieuwende en aanvullende aanpak: eindje verder in de tekst staat dat de sociale agenda een voortzetting is op de bestaande investeringen van de afgelopen periode. Dit lijkt in tegenstelling met elkaar, kunt u dit uitleggen?	De 'oude' beleidsopgave Dynamisch Drenthe wordt voortgezet in de sociale agenda, het gaat hier dan om de inhoudelijke beleidsthema's, die aangevuld worden met vernieuwende opgaven. Samen vormen deze bestaande en nieuwe thema's de sociale agenda. De vernieuwing zit ook vooral in de procesaanpak m.b.t. de uitvoering: samen doen, actiegericht, ondersteunend en vraaggericht vanuit de opgave(n), die door partners worden aangegeven.
Blz. 25 staat dat er een werkkapitaal nodig is voor het uitvoeren van het werkplan van de sociale agenda. Waar kunnen we het werkplan vinden?	Het werkplan (jaarplan) 2020 treft u aan als bijlage. Deze is opgenomen op pagina 37 van de Sociale Agenda.
De hiervoor voorgestelde 1 milj komt een afzonderlijke begrotingswijziging? Betekent dit dat naast de nu opgenomen bedragen in de mutaties nog 1 milj gevraagd zal worden?	De besluitvorming over de definitieve verdeling van de financiële middelen binnen de sociale agenda zal worden betrokken bij de besluitvorming over de investeringsagenda 2020-2023 in november. De in de 5e Begrotingswijziging voorgelegde 1 miljoen voor het werkplan 2020 is nodig om toch al vast een start te kunnen maken met de uitvoering van het werkplan 2020.

Vragen fractie SP en antwoorden

Vragen	ANTWOORDEN
De investeringsagenda waar we met elkaar ons hard voor gemaakt hebben zal in het licht van Corona mogelijk ook bijgesteld moeten worden. De derde fase van de maatregelen zal hier waarschijnlijk deels aan gekoppeld worden. Ook hier doet de SP een pleidooi om de plannen voor de sociale agenda overeind te houden. De al een aantal keren geciteerde uitspraak dat de mensen meer dan ooit centraal staan en dat we vanuit de verbinding moeten zoeken naar een goede balans voor een andere invulling van onze samenleving wekt hier zeker verwachtingen. Wil de gedeputeerde dat bevestigen?	Wij bevestigen dat juist in deze tijden waarin corona juist bevolkingsgroepen die het al moeilijk hebben extra hard treft, uitvoering van de Sociale Agenda, zeer nodig is.
Het uitgangspunt is: a. de huidige financiële begrotingsomvang te continueren. Vervolgens worden b. incidentele middelen ook structureel en komt er c. een structurele verhoging. Dit vraagt op zijn minst een toelichting. Is het nu a? Of a+b+c? Waarmee a. niet klopt?	Deze vraag slaat op de cultuurnota niet op de sociale agenda

Vragen fractie PvdD en antwoorden

Vragen	ANTWOORDEN
<p>Waarom worden de incidentele investeringen (subsidiën) gedaan voor de Sociale Agenda vanuit de Investeringsagenda, nu structureel gemaakt? Waarom waren die in eerste instantie niet structureel? Wat is er veranderd aan de inzichten?</p>	<p>De structurele middelen van beleidsopgave Dynamisch Drenthe uit de begroting 2020 en verder, zijn beschikbaar als dekkingsmiddel voor de uitvoering van bestaand sociaal beleid, dat nu ook onderdeel geworden is van de sociale agenda. Immers, de meeste zaken uit deze beleidsopgave (onderdeel van hoofdstuk 6 van het coalitieakkoord) worden ook voortgezet in de sociale agenda. Een deel van die middelen (zoals de middelen Vitaal Platteland) was incidenteel en werden de afgelopen jaren gebruikt om structurele taken, zoals bijvoorbeeld de Leefbaarheidsmonitor, te bekostigen. Voor deze taken is het benodigde budget structureel gemaakt via deze VJN.</p> <p>Naast de structurele middelen zal de sociale agenda vooral moeten worden gedekt uit incidentele middelen zoals genoemd in de nieuwe investeringsagenda en de afwikkeling van de middelen voor vitaal Platteland. Die laatste middelen (Vitaal Platteland) zijn in de afgelopen jaren mede benut om taken met een structureel karakter te financieren, bijvoorbeeld het opstellen van de leefbaarheidsmonitor of het netwerk Krimp. Deze taken met een structureel karakter zijn in de VJN structureel gemaakt.</p>
<p>Is GS in het najaar 2019 vergeten de sociale agenda op te nemen in de begroting 2020? Graag re-actie van GS</p>	<p>De sociale agenda bestond nog niet ten tijde van de vaststelling van de begroting 2020. Sommige voornemens uit hoofdstuk 6 van het coalitieakkoord zijn bij de begroting 2020 als aanvullende beleidsvoornemens genoemd en in de 3e Bestuursrapportage 2019 verwerkt. Dit betreft o.a. € 200.000, -- aan structurele middelen voor sociaal beleid va. 2020. De benodigde middelen om medio 2020 een begin te kunnen maken met de uitvoering van de sociale agenda worden d.m.v. voorstel tot begrotingswijziging (ter hoogte van 1 miljoen) opgevoerd.</p>
<p>Wat is het doel van de investeringsagenda eigenlijk? Om de Drentse economie te versterken (p. 25). Of toch niet? Is het doel om onderwerpen die moeilijk waren tijdens de coalitie-onderhandelingen (de sociale agenda) toch te realiseren? Of is de Investeringsagenda een soort calamiteitenfonds? Graag een reactie van GS.</p>	<p>De investeringsagenda dient om extra impulsen te geven op belangrijke projecten en thema's uit het coalitieakkoord, waarvoor geen structurele middelen benodigd zijn, omdat het een incidentele uitgave betreft. Bij de vormgeving van de sociale agenda is bewust gekozen voor het vormgeven van een actiegerichte agenda, die aansluit op de beleidsdoelen van de partners. Er is een helder beeld van de opgaven zoals die door de Statenfracties, gemeenten en maatschappelijke partners zijn meegegeven en die nu vertaald worden in pilot- en innovatieve projecten met als doel te innoveren, te leren en te verbeteren. Het gaat om een tijdelijke impuls, waarmee de partners verder kunnen werken na afloop van de pilotfase.</p>